

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneu- voliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n ja tie- liikennelain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä joulukuuta 2013 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
eduskunnalle laeiksi ajoneuvoliikennerekisteris-
tä annetun lain 15 §:n ja tieliikennelain muutta-
misesta (HE 205/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- liikenneneuvos Kimmo Kiiski, liikenne- ja viestintäministeriö
- poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö
- poliisitarkastaja Heikki Ihalainen, Poliisi-
hallitus
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi
- Oikeusrekisterikeskus
- Tietosuojavaltuutetun toimisto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ajoneuvo-
liikennerekisteristä annettua lakia ja tieliikenne-
lakia. Lainmuutoksilla pantaisiin täytäntöön lii-
kenneturvallisuuteen liittyviä liikenneriikko-
muksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon
helpottamista koskevan Euroopan parlamentin
ja neuvoston direktiivin (CBE-direktiivin) vel-
voitteet. Direktiivin tarkoituksena on varmistaa
liikenneturvallisuuteen liittyvien liikenneriikko-
musten tutkinnan tehokkuus myös silloin, kun
rikkomukseen käytetty ajoneuvo on rekisteröity
toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa kuin
siinä, jossa liikenneriikkomus on tehty.

CBE-direktiivi edellyttää Euroopan unionin
jäsenvaltioiden ajoneuvorekistereiden ajoneu-
votiedon sekä ajoneuvojen omistaja- ja haltija-
tiedon vaihtamista. Rikkomuksen tekovaltio

voisi käyttää toisesta jäsenvaltiosta vastaanotta-
miaan tietoja sen määrittämiseksi, kuka on hen-
kilökohtaisesti vastuussa direktiivissä tarkoite-
tuista yleisimmistä liikenneturvallisuuteen vai-
kuttavista liikenneriikoksista ja -rikkomuksista.
Tietojenvaihto tehostaisi erityisesti automaatti-
sessa liikennevalvonnassa rekisteröityjen liiken-
nerikosten ja -rikkomusten tutkintaa ja seuraa-
musten täytäntöönpanoa.

Suomen ajoneuvoliikennerekisterissä on jo
tällä hetkellä CBE-direktiivin edellyttämät tieto-
jenvaihtoelementit. Ajoneuvoliikennerekisteris-
tä annetussa laissa säädetään mahdollisuudesta
luovuttaa rekisterin tietoja sekä kansallisille että
kansainvälisille viranomaisille ja muille toimi-
joille. Ajoneuvoliikennerekisteristä annettuun
lakiin esitetään kuitenkin lisättäväksi maininta

siitä, että CBE-direktiivin mukaisessa tietojenkäsittelyssä syntyvät lokitiedot ja valvontatiedot säilytettäisiin ja poistettaisiin ajoneuvoliikennerekisteristä noudattaen rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi tehtyä neuvoston päätöstä (Prümin päätöstä). Ajoneuvoliikennerekisteriä ylläpitää Liikenteen turvallisuusvirasto, ja se toimisi CBE-direktiivissä tarkoitettuna kansallisena tietojenvaihdon yhteyspisteenä.

Tieliikennelakiin esitetään lisättäväksi CBE-direktiivin mukainen säännös ilmoituksesta, jonka poliisi voisi tehdä liikennetrikoksesta epäillyn, ulkomailla rekisteröidyn ajoneuvon omista-

jalle, haltijalle tai muuten tunnistetulle henkilölle. Ilmoituksen lähettämisen edellytyksenä olisi se, että valvontaviranomainen päättäisi ryhtymisestä jatkomenettelyyn epäillyn liikennetrikoksen johdosta. Tieliikennelaissa säädettäisiin myös CBE-direktiivin edellyttämistä ilmoitukseen sisältyvistä tiedoista: rikoksen tai rikkomuksen oikeudellisista seuraamuksista Suomessa, liikennetrikkomuksen luonteesta, rikkomuksen tai rikoksen paikasta, päivämäärästä ja ajasta sekä niistä rikos- tai rikkomusnimikkeistä, joita on rikottu.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksellä ehdotetaan muutettaviksi ajoneuvoliikennerekisteristä annettua lakia (541/2003) ja tieliikennelakia (267/1981) ns. CBE-direktiivin (liikenneturvallisuuteen liittyviä liikennetrikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojen vaihdon helpottamista koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/82/EU) täytäntöönpanemiseksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla pyritään kehittämään rajat ylittävää tietojenvaihtoa liikenneturvallisuuteen liittyvien rikosten ja rikkomusten tutkimuksen ja seuraamusten täytäntöönpanon tehostamiseksi erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa rikkomukseen käytetty ajoneuvo on rekisteröity toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa kuin missä liikennetrikkomus on tehty. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden tulee vaihtaa ajoneuvoja ja niiden omistajia ja haltijoita koskevia tietoja, joita voidaan käyttää esityksessä tarkoitettujen yleisimpien liikenneturvallisuuteen vaikuttavien liikennetrikkosten ja -rikkomusten tekijöiden selvittämiseen.

Direktiivissä tarkoitettu tietojen vaihtaminen koskee kansallisten ajoneuvoliikennerekistereiden julkisia tietoja. Tietojen vaihtaminen jäsenvaltioiden välillä toteutettaisiin käytännössä siten, että kansallisena yhteyspisteenä toimiva vi-

ranomainen pääsisi yhteisen Eucaris-tietojärjestelmän avulla hakemaan suoraan näitä tietoja toisen valtion tietojärjestelmästä. Ehdotus velvollisuudesta säilyttää ja poistaa tietojen käsittelyä koskevat lokitiedot ja valvontatiedot noudattaen ns. Prümin päätöstä edistää valiokunnan käsityksen mukaan tietosuojan toteutumista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esityksessä on huomioitu muutoinkin asianmukaisesti henkilötietojen suojaa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset.

Valiokunta pitää esityksessä tarkoitettua tietojen vaihdon kehittämistä hyvänä ja kannatettavana. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen voimassa oleva lainsäädäntö sinänsä mahdollistaa jo nykyisellään esimerkiksi ajoneuvojen omistaja- ja haltijatietojen lähettämisen teknisen käyttöyhteyden avulla myös toisille jäsenvaltioille. Direktiivillä luodaan kuitenkin osaltaan mahdollisuuksia rikkomuksiin syylistyneiden nykyistä tehokkaampaan tunnistamiseen ja seuraamusten täytäntöönpanoon EU:n laajuisesti erityisesti automaattiseen liikennevalvontaan liittyen. Tehokas koko unionin laajuinen seuraamusten täytäntöönpano vaatisi kuitenkin saadun selvityksen mukaan todennäköisesti laaja-alaisempaa harmonisointia jäsenval-

tioiden välillä sekä lainsäädännön että menettelytapojen osalta.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille näkemyksiä eräistä seuraamusjärjestelmän ja toisaalta mm. seuraamusten käsittelyyn liittyviä käytännön menettelytapoja koskevan sääntelyn muutostarpeista. Valiokunta toteaa, että näitä kysymyksiä ei ole mahdollista arvioida nyt käsiteltävänä olevan esityksen yhteydessä.

Esitys edellyttää, että tietojen vaihdon kansallisenä yhteyspisteenä toimivan Liikenteen turvallisuusviraston tulee perustaa uusi tietojen luovutusta koskeva palvelu, ja Suomesta muihin jäsenvaltioihin tehtävät kyselyt edellyttävät myös muutoksia poliisin liikennevalvonnan tietojärjestelmiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun sääntelyn vaatimat käytännön tietojärjestelmä- yms. muutokset toteutetaan mahdollisimman pian.

Esityksen mukaan poliisi voisi lähettää ilmoituksen tapahtuneesta liikenne rikoksesta tai rikkomuksesta epäillyn ja ulkomailla rekisteröidyn ajoneuvon omistajalle, haltijalle tai muuten tunnistetulle henkilölle, jos poliisi on päättänyt ryhtyä teon johdosta jatkotoimiin. Valiokunta pitää

todennäköisenä, että myös Suomen kansalaisille lähetetään jatkossa CBE-direktiivin mukaisia ilmoituksia muista jäsenvaltioista aiempaa olennaisesti enemmän. Tästä syystä valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kansalaisille tiedotetaan riittävän tehokkaasti viimeistään heti lain voimaantulon jälkeen uudesta järjestelmästä ja erityisesti kansalaisilta mahdollisesti vaadittavista uusista käytännön menettelytavoista.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kalle Jokinen /kok
vpj. Osmo Kokko /ps
jäs. Thomas Blomqvist /r
Markku Eestilä /kok
Ari Jalonen /ps
Jukka Kopra /kok
Merja Kuusisto /sd

Raimo Piirainen /sd
Hanna Tainio /sd
Eila Tiainen /vas
Ari Torniainen /kesk
Reijo Tossavainen /ps
Oras Tynkkynen /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula.